

Colofon: *Overcome* is een werkblad voor gemeenten en parochies met het oog op het door de Wereldraad van Kerken uitgegeven Oecumenisch Decennium 2001-2010 'To Overcome Violence' en is een initiatief van de werkgroep Kerken van Kerk en Vrede. Het verschijnt twee keer per jaar bij het blad Vredesspiraal.

Eindredactie: *sjon donkers*

nieuwe impuls voor oecumene

Jan Schaake

Het licht van Christus schijnt over allen - Hoop op eenheid en vernieuwing in Europa

Rond dit thema komen begin september vertegenwoordigers van kerken uit heel Europa bijeen in de Roemeense plaats Sibiu tijdens de 3de Europese Oecumenische Assemblee. Een uitdagend thema. Was het Christendom niet op z'n retour in Europa? En zat Europa niet in een crisis?

vernieuwen

De afgelopen jaren hebben de kerken in Nederland, wereldwijd en vooral ook in Europa grote vooruitgang geboekt in het te boven komen van onderlinge verschillen. Door te werken aan eenheid en niet uitsluitend met jezelf bezig te zijn, leer je jezelf vernieuwen. Wie zich daarentegen alleen maar met zichzelf bezighoudt, begint al gauw te verlangen naar een ver-

den dat nooit bestaan heeft. In geloofstradities leidt dat tot fundamentalisme, in de politiek tot eng nationalisme. Daadwerkelijke ontmoeting en samenwerking met anderen, binnen de kerken en ook binnen de Europese Unie, leidt bijna vanzelf tot vernieuwing. De eeuwenoude boodschap wordt losgetrokken uit vastgeroeste kaders en krijgt een heel nieuw gezicht. Zij blijkt alles te maken te hebben met de wereld van vandaag. Deze houding kenmerkt de oecumenische beweging.

wereldwijd

Oecumene betekent per definitie dat men over de grenzen heen kijkt. Het streven naar eenheid in het Christendom is dan ook ondenkbaar zonder het streven naar gerechtigheid in de wereld. In de Europese Oecumenische Assemblee komen oecumene en mondiaal denken bij elkaar. Het gaat om ontmoeting met andere mensen, met

Overcome jongeren en Europa

Overcome richt in deze uitgave de blik op Europa, met een toespitsing op jongeren. Mede aanleiding is de focus van de Wereldraad van Kerken die dit jaar gericht is op dit werelddeel in het kader van geweld en geweldloosheid. Begin september zal in Roemenië de 3^e Europese Oecumenische Assemblee gehouden worden. Jan Schaake schrijft erover. Uit Arnhem klinken oecumenische ervaringen met contacten uit o.m. Ierland en Duitsland. EIRENE organiseert naast een internationale vrijwilligersdienst van en door jongeren bijvoorbeeld ook een fietstocht naar de conferentie in Sibiu. Ten slotte de actie 'durf over je grens' waarbij jongeren in een diaconaal jaar over hun grens leren kijken.

Wij hopen dat u er mee aan de slag gaat, bijvoorbeeld met een catechese-groep, en dat het tot concrete activiteiten mag leiden. Graag zien wij ervaringen tegemoet van gemeenten en parochies waar 'grensverleggende activiteiten' van en door jongeren plaatsvinden! Met dergelijke ideeën kunnen andere plaatsen hun voordeel opdoen.

andere visies, met andere tradities. Het gaat erom samen te kijken naar de wereld om ons heen, en samen na te denken over de vraag hoe we kunnen werken aan gerechtigheid, vrede en heelheid van de schepping (het thema van de 1ste Europese Oecumenische Assemblee, 18 jaar geleden in Basel). Grote en plechtige woorden. Zij zijn de kerkelijke variant van begrippen als 'eerlijke verdeling', 'vredesopbouw' en 'milieubescherming'. Daarnaast zal het gaan over Europa zelf, de rol van religies in Europa (waaronder de Islam) en vluchtelingen. Vijf dagen lang zal Sibiu zijn status als Culturele Hoofdstad van Europa waar kunnen maken door aan een grote verscheidenheid van mensen en ideeën onderdak te geven.

jongeren

Ook jongeren zullen de 3^e Europese Oecumenische Assemblee bijwonen. Aan de verschillende kerkelijke delegaties is gevraagd om zoveel mogelijk jongeren mee te nemen. Daarnaast omvat de Assemblee een "stewardprogramma" waaraan 100 jongeren uit Europa deel kunnen nemen om hand-en-spandiensten te verlenen. Zo kunnen zij het evenement van dichtbij meemaken en ook nog iets van het programma meepikken.

Verder zullen er jongerenambassadeurs zijn van het Oecumenische "Decade to overcome violence". De Wereldraad van Kerken probeert in dit eerste decennium van de 21^e eeuw (2001-2010) een bijdrage te leveren aan het overwinnen van oorlog en geweld. Dit jaar ligt de focus van de Wereldraad op geweld en geweldloosheid in het werelddeel Europa. De Wereldraad heeft een groep van jonge, Europese theologen gevraagd om met een thema's te komen die juist in dit Europajaar aan de orde zouden moeten komen. Eén daarvan is het feit dat jongeren een doelgroep vormen voor een ware geweldsindustrie. Computerspellen, speelfilms en clips hebben grote invloed op de Europese jongerengedachte.

Jan Schaake is secretaris van Kerk en Vrede

de Arnhemse kerken en Europa

Ank Muller

Niet alleen op landelijk niveau proberen kerken in Europa met elkaar samen te werken. Ook lokale kerken onderhouden internationale contacten. De Stichting Interkerkelijke Contacten (STIOC) in

Arnhem is ontstaan als een voortzetting van een commissie die ressorteerde onder de Raad van Kerken Arnhem.

internationale samenwerking

In 1970 vroeg ds. John Prescott uit Glasgow aan de Raad van Kerken een internationale oecumenische conferentie te mogen houden in Arnhem. Zijn bedoeling was de bestaande contacten tussen Glasgow en Duitsland uit te breiden met Nederland. Dit werd het begin van de samenwerking tussen de CUE-beweging (Christian Understanding Everywhere) van ds. Prescott en de Arnhemse kerken. Het gaf een nieuwe dimensie aan de oecumene in Arnhem, namelijk leren verder te kijken dan de grenzen van de eigen stad. De conferenties kwamen elk jaar terug, in Schotland, Engeland, Duitsland of Arnhem.

De CUE-beweging van ds. Prescott wilde het begrip tussen alle volken, speciaal de christenen, bevorderen. De aanleiding voor deze beweging was de godsdienstige en vaak tumultueuze tegenstelling tussen de Schotse voetbalclubs Celtic Glasgow en Glasgow Rangers. Prescott was een bevlogen, charismatisch man, maar een wat rommelig organisator. Toch waren de conferenties jaar op jaar een succes: in 1972 in Glasgow over de Noord-Ierse kwestie, in 1973 in Arnhem, in 1974 in Hannover, in 1975 in Lancaster en Edinburgh over de burgerstrijd in Noord-Ierland. Tijdens de afsluitende kerkdienst in de protestantse kathedraal van St. Giles in Edinburgh, werd de r.-k. bisschop van Derry het preken onmogelijk gemaakt door luid schreeuwende betogers, voornamelijk Schotse aanhangers van de Ierse ds. Paisley.

acties

Uit de contacten met Glasgow kwamen acties voort als het project 'Kinderen uit Belfast'. Dertig meisjes van een protestantse en een rooms-katholieke school met hun leraren werden drie weken in Arnhem ondergebracht. De betrokkenheid leidde ook tot financiële acties om een Nederlandse vrijwilligster naar Belfast te sturen. Ook werd op verzoek van ds. Prescott in 1976 financiële steun gegeven aan het realiseren van een opvanghuis voor Noord-Ierse gezinnen.

In 1989 besloot STIOC een internationale conferentie te organiseren rond de nationale Kerkendag 1989. De hoofdthema's van het conciliair proces - gerechtigheid, vrede en heelheid van de schepping - waren het onderwerp van de conferentie. Deelnemers waren er uit Engeland,

Duitsland, Polen, Tsjechoslowakije, Hongarije, Roemenië en Arnhem. De jaren daarop volgden conferenties in Hamm en Boedapest onder het motto: "Het nieuwe Europa - een gemeenschap?" Er werden thema's besproken als tweedeling, nationalisme, mens en milieu.

stedenbanden

In augustus 1972 ontstond het eerste contact met de DDR, toen bisschop Kurt Scharf uit Berlijn een bezoek bracht aan Arnhem en ontvangen werd door de Raad van Kerken Arnhem. De bisschop nodigde daarna de Raad uit voor een tegenbezoek aan Berlijn. In 1986 werd een overeenkomst voor vriendschap en samenwerking gesloten tussen de stad Gera in de DDR en het Gemeentebestuur van Arnhem. Op 5 mei 1995 hield dr. Hans Mikosch, superintendent in Gera, een indringende toespraak tijdens de herdenkingsdienst in de Eusebiuskerk in Arnhem. Sindsdien zijn over en weer delegaties aanwezig bij herdenkingen van de Tweede Wereldoorlog.

In september 2004 was de zestigste herdenking van de Slag om Arnhem. Een kleine afvaardiging uit Gera was te gast bij STIOC, evenals een afvaardiging uit Croydon. Met deze Britse stad heeft Arnhem al sinds 1946 een stedenband vanwege het feit dat de meeste parachutisten die in september 1944 rondom Arnhem landden, gelegerd waren in Croydon.

Het wordt de laatste jaren moeilijker reizen in oecumenisch verband te organiseren. Ze blijven ongewild beperkt tot een kleine maar wel betrokken groep. STIOC bezint zich op de vraag hoe je meer mensen kunt betrekken bij deze belangrijke internationale contacten. Belangrijk voor de oecumene, voor Arnhem en voor Europa.

gespreksvragen:

- Wellicht heeft ook uw gemeente een stedenband. Bespreek met elkaar welke impulsen de conferentie in Sibiu kan geven voor deze vriendschap.
- Ziet u nieuwe mogelijkheden voor de (internationale) oecumene in uw woonplaats?
- Heeft u concrete suggesties voor andere plaatsen? (Graag doorgeven aan het secretariaat van Kerk en Vrede!)

Ank Muller is werkzaam bij Kerk en Vrede

leren communiceren met Roemenen

Ilse Oosterlaken

Leven en werken in een gemeenschap met mensen met een verstandelijke beperking in Brussel, of helpen bij multicultureel jongerenwerk in de buitenwijken van Parijs. Bijdragen aan een ecologisch project ter bescherming van bedreigde plantensoorten in Noord-Ierland, of werken in een jongeren centrum in Roemenië ... Jaarlijks leren enkele tientallen jongeren een Europees land zo op een andere manier intensief kennen, doordat zij er met EIRENE een vrijwilligersdienst van 1 - 1,5 jaar doen.

EIRENE was al 20 jaar actief in Afrika en Latijns-Amerika als vredes- en ontwikkelingsorganisatie, toen in 1977 besloten werd om ook een vrijwilligersprogramma in Europa en de VS op te starten. Waarom? Omdat veel conflicten en armoede op het Zuidelijk Halfrond hun oorsprong vinden in de wester-

"Het geeft me nog steeds veel voldoening bij de mensen op bezoek te gaan, te merken dat dit werk zin heeft en dat ik hen in veel situaties helpen kan. De communicatie verloopt ook steeds beter en zo langzaam maar zeker kan ik hun doen en laten al aardig inschatten. [...] Steeds vaker is mij in de afgelopen maanden duidelijk geworden met hoe weinig die oude mensen moeten rondkomen. De meeste van hen hebben niet eens 2 miljoen lei - ongeveer 50 euro - pensioen. Nu in de winter is het voor velen erg moeilijk, zoals mevrouw P. die gasrekeningen moet betalen van 1,3 miljoen lei, hoewel ze alleen 's morgens en 's avonds stookt. [...] Drie van hen krijgen van de kerk in de wintermaanden ondersteuning voor de hoge rekeningen. Ik moet er niet aan denken hoeveel die hulp niet krijgen."

fietstocht

Omdat EIRENE in 2007 haar 50-jarig jubileum viert, zijn er diverse activiteiten gepland. Een daarvan is een grote fietstocht van Amsterdam

Voor meer informatie over een vrijwilligersdienst met EIRENE, zie www.eirene-nederland.org. Wil je meedoen aan de fietstocht? Mail dan naar info@eirene-nederland.org, of bel op woensdagen naar 030 - 271 43 76.

Ilse Oosterlaken is werkzaam bij EIRENE

durf over je grens!

Karen Hop

Ruim zestig jongeren doen een Diaconaal Jaar in Nederland, Europa, de VS en in het Zuiden (ontwikkelingslanden). Jongeren die een actieve bijdrage leveren aan een rechtvaardige wereld!

Een Diaconaal Jaar is voor jongeren tussen de 17 en 30 jaar. Tijdens een Diaconaal Jaar doe je vier tot tien maanden vrijwilligerswerk op een project in Nederland of ergens anders in de wereld. Een Diaconaal Jaar in Nederland, Europa of de VS hoeft je niet veel geld te kosten. Je krijgt namelijk kost en inwoning vergoed en zakgeld. Binnen Europa maak je ook kans op een Europese subsidie. Een Diaconaal Jaar in het Zuiden kost ongeveer 2500 euro voor een half jaar en 3000 euro voor een jaar.

durf over je grens

Op de website www.durfoverjiegrens.nl kun je voorbeelden van een greep uit de vele projecten vinden. Ook kun je daar ervaringen vinden van jongeren die een Diaconaal Jaar doen. Zoals Rianne Blanke, die in september vertrokken is naar de Oekraïne voor 10 maanden. Zij werkt daar in een speciaal Roma-project om zich in te zetten voor deze achtergestelde doelgroep. Op haar weblog vertelt ze het volgende:

"In het goede, oude vertrouwde Nederland heb ik leren lezen. Heel vanzelfsprekend natuurlijk, niemand die zich daar over verwonderd. Ongeacht je achtergrond, je ras, of huidskleur kan iedereen naar een goede school gaan waar je datgene leert wat je nodig hebt om iets meer te kunnen begrijpen van de maatschappij en de wereld waarin we leven... Heel gewoon... Tja, in Nederland misschien, maar hier niet! Wanneer Romakinderen naar een gewone staatsschool gaan, worden ze op de achterste bankjes in de klas gezet. Alleen de 'gewone' kinderen krijgen

DIACONAAAL JAAR

aandacht en worden onderwezen. De zigeunerkinderen worden genegeerd. In het gunstigste geval althans. Het komt namelijk nogal eens voor dat zij door hun leraren worden behandeld als dieren en niet als mensen.."

Op de weblog van Hanneke Sonneveld, die negen maanden in Peru verblijft, lezen we hoe het is om te leven in een andere cultuur:

"Op het pad van de tijd -waarvan ik altijd dacht dat er maar één richting mogelijk was: rechtdoorben ik verwaald. Er moet iets vreselijk zijn misgegaan. Ineens lijken dagen minuten en seconden eeuwen. Ik woon hier al mijn hele leven, terwijl ik net pas uit het vliegtuig ben gestapt. Ik begin begrip te krijgen voor de Peruanen, die altijd en eeuwig overal te laat komen. Het is geen gebrek aan respect of het ontbreken van plichtsgevoel, het onvermogen om prioriteiten te stellen. Het is het feit dat alles hier eerder komt dan je verwacht, langer duurt dan je had gepland of zo snel voorbij is dat je je afvraagt of het wel echt is gebeurd. 'La hora peruana'; een langere en warmere variant op het Brabants kwartiertje, betekent niet alleen een uur uitstel van alle afspraken en activiteiten en is, letterlijk vertaald, niet alleen 'het Peruaanse uurtje', maar ook 'de Peruaanse tijd'. En blijkbaar is óf die tijd een beetje in de war, óf ik ben mezelf erin verloren."

Durf jij ook je voor een langere periode in te zetten voor een ander? Je dagelijkse leven te onderbreken en in avontuur te stappen? Nieuwe mensen leren kennen, een andere omgeving verkennen, jezelf tegenkomen? Meld je dan aan bij durofverjiegrens@pkn.nl, kijk op de website voor een aanmeldformulier (www.durfoverjiegrens.nl), bel naar 030 880 1514 of kom naar onze infodag (zie onze website).

Karen Hop werkt bij JOP, het jeugdwerk van de Protestantse Kerk in Nederland

reacties gevraagd!
De werkgroep Kerken van Kerk en Vrede stelt het bijzonder op prijs te vernemen hoe er gewerkt wordt met het blad Overcome. Graag zien wij reacties tegemoet met ervaringen. Dat kan per e-mail: a.muller@kerkenvrede.nl, telefonisch 030 231 6666 of per post aan Kerk en Vrede, werkgroep Kerken, Postbus 1528, 3500 BM Utrecht.

se samenleving. En sociaal isolement en verloedering, schending van mensenrechten en milieuvervuiling zijn niet alleen in de 'derde' wereld aan de orde van de dag, maar behoren ook tot het alledaagse leven bij ons in Europa.

ontmoeting

Bovendien, zo meent EIRENE, is voor vrede ook ontmoeting nodig. Een vrijwilligersdienst is niet alleen je inzetten voor een ander, maar ook een verrijking voor jezelf. Hoe leven mensen in dat andere Europese land? Waar hechten zij waarde aan, wat houdt hen bezig, met welke problemen worstelen ze? Woon er een tijdje als vrijwilliger en je leert steeds meer te begrijpen van België, Bosnië, Frankrijk, Ierland, Noord-Ierland, Roemenië of Zwitserland.

Marleen Thürling was een van de jongeren die dit avontuur is aangegaan met EIRENE. Zij werkte in Sibiu, Roemenie, bij een organisatie die alleenstaande ouderen ondersteunt. Dit project is een van de 10 organisaties in Roemenie die door EIRENE met een vrijwilliger gesteund worden. In een van haar nieuwsbrieven aan het thuisfront schreef zij het volgende:

suggesties:

- Bespreek met uw catechisanten de artikelen in dit werkblad. Wellicht is er enthousiasme voor een fietstocht ... Laat u informeren en enthousiasmeren door medewerkers van EIRENE
- Indien u een partnergemeente in Europa heeft kunt u vanzelfsprekend ook met deze gemeente verschillende activiteiten opzetten voor en door jongeren.

OVERCOMING VIOLENCE